

Tágas mezőkön búzát érlel a hold,
 városban gyárak feszülnek, égnek,
 Fáradt szemekbe álom hatolt,
 rövid mint farka illanó egérnek.

Nyáresti égbolt ringat, mint ágyunk
 hunyorgó fényű kis csillag-szemekkel.
 Ölelni téged akkor is vágyunk,
 ha felnyitja álmos szemünk a reggel.

Esténk ma vágy, nem hangulat penésze.
 Szépet most munkás szíve is issza,
 dolgos nagy útszakasz fénylő, szép része,
 rá hold alól is büszkén tekintünk vissza...

Arny most nekünk is tartogat titkot,
 tejútig visz fel a napos oldal.
 Ezüstös tájra most nem szórunk szitkot,
 nevetünk együtt a nagyképű holddal...

MUNKÁSNEVELÉSÜNK

Irtó: Malusev Cvetko

Tito első ötéves terve óriási feladatok elé állítja hazánk minden dolgozóját, megvalósításában pedig a legnagyobb szerepet az Egységes Szakszervezeteket illeti meg, mivel szerteágazó szervezetei a dolgozók életébe és munkájába a legmélyebbre hatolnak. A sok feladat közül ki kell emelni a munkaverseny szervezését, a munkafegyelem szilárdítását, a termelékerység fokozását, az anyag-megtakarítást, a munkabérek szabályos megállapítását, a szakemberek nevelését stb. De mivel az első Ötéves terv nem csak gazdasági, hanem politikai tény is, mely megvalósulásával népeinket csak nem egycsapásra a gazdasági jólét, nemzeti függetlenség és szabadság útjára — a szocializmus útjára — viszi, a Terv népszerűsítése elsőrangú világnézeti kérdés is, amelynek a szakszervezeti munkásnevelés terén nálunk Vajdaságban meg van a maga külön jelentősége.

Az első Ötéves terv a dolgozók kulturális színvonalának emelését is előírja mivel a gazdasági javulás és a termelés előrehalad és csak politikai felvilágosítás útján nyer igazi állandóságot. Ha azonban szakszervezeteink mai kultúr munkáját vesszük szemügyre rögtön láthatjuk, hogy a szakszervezetek dolgozóinak világnézeti nevelésében még nem tudnak felmutatni lényeges eredményeket, hiszen a kultúr munka színvonala még sok helyen igen alacsony, nélküli a rendszert és a céltudatosságot. A munkásnevelés lényeges kérdései tehát a Tito-terv első ötéves korszakában kerülnek napirendre. A tisztázandó elvi, szervezeti és technikai kérdések száma igen nagy mivel az alsóbb szakszervezeti vezetőkáder még nem sajátította el a marxizmus-leninizmus társadalomelméletét és ennek hiányában nem mindig képes helyesen tájékozódni korunk rendkívül bonyolult társadalmi és politikai viszonyaiban.

A tőkés rendszer hamis, ferde és hiánycs tanokkal, a fasizmus fajelmélettel, sovinizmussal és alantós ösztönök felébresztésével akarta elaltatni a tömegek öntudatát, hogy azok társadalmi elnyomott helyzetü-

ket fel ne ismerjék és hogy ebből a helyzetből a kiutat ne találják meg.

Dolgozóink egy része még nem szabadult meg a kapitalizmus világnézeti maradványaitól és nem látja az ilyen »kultúra« igazi célját. Ezért nem is mutat vele szemben harcias magatartást, amiből következőleg egyéni érdekét a közérdek fölé helyezi, bontja a munkafegyelmet, tisztegtelenül kezeli a népvagyont, stb. Előfordul még az is, hogy üzemeinkben a munkások és a vezetők nem törődnek a munkamódszer korszerűsítésével, a normák szabályos megállapításával, új műszaki berendezések alkalmazásával stb. Sok helyen a bürokratizmusmal is találkozunk. Egy szóval: a világnézeti elmaradottság súlyos károkat okoz a termelésben, nehézségeket, bajokat és bűncselekményeket visz napjaink életünkbe.

Ahol ezek a jelenségek megfigyelhetők, egészen bizonyos, hogy ott a világnézeti kulturamunka is vagy hiányzik, vagy igen alacsony színvonalon mozog.

A hibák mellett szemügyre kell venni viszont azt is, hogy immár tízezrekre megy itt Vajdaságban is azon dolgozók száma, akik felismerték, hogy napi munkájukkal és erőfeszítéseikkel a sajátmaguk és az egész társadalom szebb és boldogabb jövőjét építik, és hogy a jobb jövő csak valamennyiünk közös erőfeszítésével valósul meg. Az a tény, hogy Vajdaságban a munkaverseny ma valóban tömegjelenség, hogy ezen keresztül dolgozóink sok szakmában felülmúlták termelési feladatok, az mutatja, hogy a munkával szemben elfoglalt helyes magatartás is, a termelő-tehnika magasabb színvonala is, — tömegjelenség!

A termelésben kimutatható sikereink a népi Jugoszlávia új társadalmi rendszeréből adódnak, mivel a dolgozók ma figyelemben és megtisztelésben részesülnek, a munka a munkás számára megbecsülést és hírnevet hoz. Az új rendszer lélektani változást is hoz magával és politikai alapjának kiszélesedése változásokat okoz a kultúra és világnézet terén is. Dolgozóink kezdenek szabadulni a kispolgári világnézetből származó rossz szokásoktól, kezdenek új módon élni és gondolkodni. Meglehetősen mélyre hatolt az a tudat, hogy amennyiben valamit még nélkülözünk is az nem azért történik, mert valaki joggalalanul és illetéktelenül magának kaparintja meg munkánk gyümölcsét, hanem azért mert a lezajlott háború szörnyű következményeit nem lehet máról-holnapra eltüntetni.

Az Ötéves Terv megvalósításához szükséges tömegmozgósítás sikere elsősorban a világnézeti neveléssel kapcsolatos. Ekkora feladatokat csak az eszmeileg magas színvonalú munkásosztály oldhat meg, amely tudja, hogy mit akar az Ötéves Tervvel elérni és látja jövőnk csillogó kilátásait. Ezért emelni kell a világnézeti nevelés eszmei színvonalát, hirdetni és ismertetni új társadalmi berendezkedésünk óriási előnyeit a tőkés társadalommal szemben, kimutatni a szocialista tanok és eszmék különb mivoltát a burzsoa »kultrával« szemben. Bátran és határozottan szembeszállni a világnézetileg ellenséges és idegen befolyásokkal, kimutatni a kispolgári álkultúra reakciós jellegét. Dolgozóinkat arra az erkölcsi és értelmi színvonalra kell emelnünk, hogy tisztán lássák egyéni érdekeik teljes azonosságát közösségünk érdekeivel, személyes boldogulásának és emelkedésének egyetlen lehetőségét az egész társadalom előrehaladásában.

Fontos világnézeti kérdés népeink testvérisége és egysége, amely abban nyilvánul meg, hogy közös érdekeink alapján állva tisztelettel és szeretettel ismertetjük és hirdetjük a Duna-táj és a Szovjetunió hősi népeink kultúráját, nyelvét és szokásait. Valamennyiünk érdeke, hogy államainkat felépítsük, a haladásunkat akadályozó reakciót leverjük. Ismernünk kell saját népünk igaz történelmét, multbeli és jelen-

legi nagyságát, gazdasági, társadalmi, politikai és tudományos életét, hogy büszkélkedhessünk vele. Csak a nemzetiségi kérdésben tanusított helyes magatartásunkkal tudjuk kiütni a reakció piszkos kezéből a sovinizmus, a fajelmélet és a háborús uszítás gyilkos fegyverét. Nemzetköziségünk a népek egyenjogúságában, szabad önrendelkezésében, testvéri és kulturális együttműködésében jusson kifejezésre.

A munkásosztály világnézeti neveléséhez tartozik népi államunk törvényeinek, elsősorban az új Jugoszlávia demokratikus Alkotmányának széleskörű ismertetése is, mert ezekben válik valóra népállamunk igazi demokratikus, haladószellemű jellege. A munkásmozgalom évszázados harca a munkásosztály magasabb életszínvonaláért új, nagystílusú munkástörvényeinkben valósítja meg a régente kitűzött célokat és világlátja be a szocializmus felé vezető utunkat.

A világnézeti nevelés további fontos feladata, az Ötéves terv széleskörű és részletes ismertetése, a benne foglalt nagyszerű elgondolások és forradalmi eszmék hirdetése, mert ez a Terv népeink első nagy lépése a tervgazdálkodás útján a szocializmus felé, társadalom-tudományi bizonyítéka népeink testvériségének és egységének, biztos jele népi köztársaságunk törhetetlen szilárdságának. A Terv tömör mondatokba foglalt tételei és számadatai bővebb tudományos népszerűsítést, történelmi magyarázatot és indoklást igényelnek. Külön figyelmet kell szentelni arra, hogy a Terv ismertetése egyszersmind mozgósítson, indítson és lelkesítsen, hogy a felébrésztett munkalendületet állandóan ébren tartsa. Sokszor már csak az egyes mondatok helyes megmagyarázása külön előadás, vagy cikk elkészítését fogja igényelni, mert a Tervben sokkal több a tartalom, mint azt első olvasásnál az átlag-olvasó megfigyelhet!

A szakszervezeti nevelőmunka ezen fontos feladatai úgy oldandók meg, hogy a vezetők tényleg komolyan belátják a munka óriási fontosságát, helyesen használják fel a szükséges kérdéseket és munka-szervezési formákat, biztosítják a feladatok megoldásának ellenőrzését. Szakítani kell a »tulságos elfoglaltsággal« és lehetőséget kell találni az önképzésre és a tanulásra, mert »az elmélettől való elszakadás mindenben elmentmond a leninizmus szellemének és a lemaradás veszélyét hordja magában!« Csak az taníthat, aki maga is állandóan tanul. A régi tudomány nem elegendő ahhoz, hogy a mai feladatokat megoldjuk.

A munkaformák megválasztása minden szakszervezeti egység személyi és tárgyi lehetőségeitől függ és helyenként más és más valószínű meg. A legfontosabbakat megemlítjük: szakszervezeti tanfolyamok, szemináriumok, tanuló-körök, olvasócsoportok írástudási-tanfolyamok, könyvek stb. Mindezeket a munkaformákat egy helyen nem lehet megvalósítani, hanem ki kell választani azokat, amelyekre tényleges szükség van és amelyeknél a helyes és szabályszerű irányítást biztosítottuk.

Minél mélyebben akarjuk elkezdeni a tömeges felvilágosító és világnézeti nevelő munkát, annál komolyabban kell foglalkoznunk az írástudatlanság felszámolásával, mert az írástudatlanság leküzdése nélkül már Lenin is lehetetlennek tartotta politikáról akárcsak beszélni is, »Az írástudatlan ember a politikán kívül áll, — először az abécét kell vele megismertetni, mert számára anélkül csak híresztelés, ármánykodás, mese és e.öttelet lesz lehetséges — de nem a politika!« Számunkra ez az intellem ma különös jelentőséggel bír, mert az Ötéves Tervbe foglalt iparosodás folyamán a parasztságból százszázatok fognak ipari munkásokká átváltozni és a gyárakba özönlenni. Az ipari dolgozók állandóan növekvő tömegeit csak az írástudatlanság leküzdése után nevelhetjük át képzett

szakmunkásokká. Ezért nálunk a szakszervezetek legfontosabb kultúr-feladata: az ipari munkások között teljesen felszámolni az analfabetizmust.

Ez azonban csak egészen új hatásos módszerekkel érhető el. Az eddigi gyenge szervezés és a kérdés lelkiismeretlen és felületes kezelése csaknem semmi eredményt sem nyújtott. Minden munkaközösség gyár, üzem és vállalati szakszervezeti csoportja maga köteles gondoskodni arról, hogy írástudatlanságát halogatás és bürokratizmus nélkül összeírja és tanfolyamba szervezze akár az üzem helyiségeiben, akár a faluban illetve lakhelyük táján — ha az írástudatlan munkások lakás híján még a szomszédos faluban laknak. A szervezéshez a szaktanács kultúrbizottságától kell segítséget kérni, a tanerőket pedig a legközelebb eső tanító-szakcsoport adja meg. Agitáció útján meg kell győzni az írástudatlanokat arról, hogy egyénileg is mekkora lesz hasznuk ha az írástudást elsajátítják. Országunkban óriási a szakemberhiány, az írástudás útján szakképzettségre tehetnek szert, ez pedig magasabb jövedelmet és magasabb életszínvonalat von maga után. Ha felelősége tudatában van ezt a feladatot minden szakcsoport még az idén el fogja végezni.

Tudjuk, hogy dolgozóink között ezrével vannak az olyan emberek is, akik bár írni-olvasni »tudnak«, tudás-színvonaluk folytán csaknem az írástudatlanok közé sorolandók. Ezen emberek és az írástudási-tanfolyam végzett hallgatói számára olvasó-csoportokat kell szervezni és a heti 1—2 órás összejöveteleken számukra olyan anyagot felolvasni, amelyről már előre egészen bizonyosan tudjuk, hogy minden tag érdeklődésére számíthat. A csoport kultúr-színvonalának emelése csak úgy érhető el, ha a tagok őszinte érdeklődéssel járnak az összejövetelekre, ha tehát valóban érdekes és számukra hasznos a felolvasott anyag. Ez a munka rendszert és tervet igényel, amelyet a szaktanács kultúrbizottsága köteles kidolgozni olyképen, hogy az összes olvasó-csoportok számára egy alkalmas vezetőt nevez ki, kinek kötelessége a csoportokat nyilvántartani, könyvekkel ellátni, fejlődésükre ügyelni, és vezetőiket tananyaggal ellátni és kiképezni.

A könyvkereskedésben és a szakszervezeti könyvtár katalógusban kikereshetők azok a haladószellemű broszúrák és könyvek, amelyek szórakoztatva tanítanak. Célunkat akkor érjük el, ha olvasásra neveljük a csoport hallgatóit, s nekik az olvasó-órák nyomán kedvük támad arra, hogy egyedül is olvassanak, hogy tovább művelődjenek. Amint az olvasó-csoport tagjai egyenként erre a színvonalra jutnak, ki kell őket kapcsolni az olvasócsoportokból és önképző-körbe, szaktanfolyamba, irányítani, hogy ezután már ott képezzék tovább magukat.

Az olvasó-csoportoktól meg kell különböztetni az önképző-köröket, amelyeket eddig rendszerint marxista köröknek neveztünk), melyek szélesebb, tarkább, rugalmasabb feladatkört teljesítenek. Ezeket az átlagos műveltségű munkásemberek és értelmiségiek számára szervezzük, hogy általuk dolgozóink szakmai, világnézeti, politikai, irodalmi, művészeti, tudományos stb. színvonalát emeljük. Az önképző kör tagjai előre megállapodnak abban, hogy mit, hogyan és meddig fognak tanulni. Legerősebb oldaluk a tanulandó anyag iránti őszinte érdeklődés és a minden sablontól, formától, merev fegyelemtől való teljes szabadság. Mindenki akkor maradhat el, vagy maradhat ki az óráról, amikor akar, úgy és addig tanul, amíg neki jólesik. Mellőzni kell a tagok feletti gyámkodást és az olyan előírásokat, amelyek zavarják vagy feszélyezik őket. Az önképző kör jelentősége: a tagok egy azon érdeklődési köre, baráti együttérzése, az otthoni tanulás illetve órára-készülés. Ha ezek az előfeltételek nincsenek meg, hiába van fegyelem merevség, »önkritika«.

Az olvasó-csoportok és önképző-körök elvben nem lépik túl a 15

emberes létszámot, mivel több embert szervezetenként nehéz összetartani, férőhelyhez juttatni, stb. Ha azonban egy bizonyos kérdés, szakmai vagy tudományi ágazat iránt nagy az érdeklődők száma: *tanfolyamokat* szervezünk. A tanfolyam szervezése már komoly kezdeményezés és ezért az előkészületeknél sok dologra kell gondot fordítani. Elsősorban a hallgatók kiválasztására, hogy t. i. komolyságuknál, képességüknél, tudásuknál és szabad idejüknel fogva végig fogják-e járni a tanfolyamot. Fontos feladat a tanterv megbeszélése és elkészítése: a tananyag, a tanulás tempója, a tantervek, a hely és idő pontos megjelölése. A fegyelem, az anyag pontos megtanulása stb. itt kötelező. A kezdet után nincs új tagfelvétel! A taglétszámmal itt sem szabad túlzásokba bocsátkozni. A tanfolyam működését pedig a sajtóban is közvéleménybe kell tenni.

A nyilvános előadások is igen hatásos eszközei a munkásnevelésnek. Ezért a gyárakban, vállalatokban, üzemekben és kultúr-, valamint munkásotthonokban a helyi szaktanács mellett működő előadó-aktívák segítségével előadásokat rendezünk. Az aktívák természetesen a város legjobb előadóit kell bevonni, akik tudásuknál, multjuknál, magánéletüknel és tekintélyüknel fogva népszerűsége és hatásra számíthatnak. A jó szervezés és az előadásról szóló propaganda biztosítja az előadás sikerét. Ezért a szervezési »apróságoknak« is a legnagyobb gondot kell szentelni. Az előadó-aktívákban az előadók közösen beszélnek meg az előadandó téma részleteit, előadási módját és célját.

Hasonlítanak ehhez az *u. n. szemináriumok*, amelyeket hetenként, vagy kéthetenként egyszer a szakszervezeti vezetőkáder számára rendezünk és ahol a szakszervezeti élet fontos kérdéseit tisztázzuk. Ezek az előadók kivül a hallgatók is elkészülnek és az előadást követő vitában részleteiben megvitatják a felvetett elméleti vagy gyakorlati kérdést. Ezúton biztosítjuk a vezetőkáder állandó haladását a napi eseményekkel és a társadalmi újításokkal.

Végül a könyv óriási nevelő hatására is rá kell mutatni. Itt likvidálni kell azt a téves nézetet, hogy a szépirodalom nem fontos és csak tudományos könyvek útján lehet munkásokat nevelni. Hiszen sok embernél éppen a szépirodalmi művek útján lehet a szocializmus iránti érdeklődést felébreszteni. A legnagyobb figyelmet kell fordítani a könyvtárainkban lévő könyvek gondos megrostálására, az esetleg visszamaradt tartalmatlan, elavult, népbuító, reakciós, fasiszta-szellemű könyvek kisselejtezésére. Az olvasás iránt külön propagandával, különösen irodalmi estek, kritikai összejövetelek stb. útján kell a dolgozóknál kedvet teremteni. Nagy figyelmet kell szentelni a kimondottan jó könyvek népszerűsítésére. Ezen kívül természetesen a könyvek kiadási módozatait, a könyvtár-órákat, az olvasók nyilvántartását stb. is meg kell szervezni. A szaktanács központi könyvtárán kívül a nagyobb szakcsoportok is rendelkezzenek kisebb kézi könyvtárakkal.

Az érintett kérdések csak részben világítják meg a munkásnevelés nagy problémáját, amelyen szakszervezeti csoportjaink az Ötéves Terv folyamán fáradozni fognak. A gyakorlat újabb munkaformákat is mutatni fog. A feladat nehéz és csak azok oldhatják meg akiknek a marxista-leninista világnézet erőt ad az ilyen és még nehezebb feladat megoldásához.

